

Sağlık Kurumları İşletmeciliğinin Dünü, Bugünü ve Geleceği Üzerine Bir Değerlendirme

An Evaluation on the Past, Present, and Future of Healthcare Administration

Zümrüt DORUK KARAKÖK

Geliş: 10.08.2026 | Kabul: 27.09.2026

Öz: Bu çalışma, sağlık kurumları işletmeciliğinin tarihsel gelişimini, mevcut durumunu ve gelecekteki olası yönelimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. İlk olarak, sağlık kurumlarının kuruluşundan bugüne kadar olan evrimsel süreci ele alarak, sağlık yönetiminin gelişimindeki temel aşamalar ve sağlık hizmetlerinin sağlanmasında işletmeciliğin rolü analiz edilmiştir. 20. yüzyılın başlarından itibaren sağlık hizmetlerinin profesyonelleşmesi, hastanelerin işletme modeli olarak organizasyonel yapılarının değişimi, yönetsel becerilerin önem kazanması gibi başlıklar üzerinde durulmuştur. Çalışmanın ikinci bölümünde, günümüzde sağlık kurumları işletmeciliğinin geldiği noktada karşılaşılan zorluklar ve fırsatlar incelenmiştir. Sağlık sektöründeki dijital dönüşüm, hasta odaklı yönetim anlayışının artan önemi, finansal yönetim stratejileri ve sağlık politikaları ile entegrasyon gibi konular günümüz sağlık işletmeciliğinin dinamiklerini şekillendiren ana faktörler olarak ele alınmıştır. Son olarak, sağlık kurumları işletmeciliğinin geleceği üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. Gelişen teknoloji, yapay zekâ ve telemedisine gibi yenilikçi uygulamalar ile sağlık hizmetlerinde maliyetlerin düşürülmesi ve hizmet kalitesinin artırılması hedeflenmektedir. Ayrıca, sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirlik, sosyal sorumluluk ve etik değerlerin ön plana çıkacağı bir gelecek tasavvuru yapılmıştır. Bu çalışma, sağlık kurumları işletmeciliğinin tarihsel bağlamdan geleceğe doğru gelişimini değerlendirerek, sağlık sektörü profesyonelleri ve politika yapımcılar için stratejik bir rehber olmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Kurumları İşletmeciliği, Dijital Sağlık, Sağlıkta Yenilikler, Telemedisine (Uzaktan Sağlık), Sağlık Kurumları ve Teknoloji

Abstract: This study aims to examine the historical development, current status, and future trends of healthcare management. First, the evolutionary process of healthcare institutions from their inception to the present is discussed, with an analysis of the key stages in the development of healthcare management and the role of management in delivering healthcare services. Topics such as the professionalization of healthcare services since the early 20th century, changes in hospital organizational structures as a business model, and the increasing importance of managerial skills are addressed. The second part of the study explores the challenges and opportunities faced by healthcare management today. Key factors shaping the dynamics of modern healthcare management, such as the digital transformation in the healthcare sector, the growing emphasis on patient-centered management, financial management strategies, and the integration of healthcare policies, are discussed. Finally, a review of the future of healthcare management is provided. Innovative applications such as emerging technologies, artificial intelligence, and telemedicine are expected to reduce costs and improve the quality of healthcare services. Furthermore, a vision of the future in which sustainability, social responsibility, and ethical values play a more prominent role in healthcare services is presented. This

✉ T.C. Sağlık Bakanlığı Bartın Devlet Hastanesi

Türkiye | zumrutdk@gmail.com

Citation: Doruk Karakök, Z. (2026). Sağlık kurumları işletmeciliğinin dünü, bugünü ve geleceği üzerine bir değerlendirme. *Kesit Akademik Dergisi*, 12 (48), 201-216.

Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır. *This article was checked by İntihal.net.* Bu makale Creative Commons lisansı altındadır. *This article is under the Creative Commons license.*

study aims to evaluate the evolution of healthcare management from a historical perspective to the future, providing a strategic guide for healthcare professionals and policymakers.

Keywords:Healthcare Management, Digital Health, Innovation in Healthcare, Telemedicine, Healthcare Institutions and Technology.

Giriş

Sağlık hizmetleri, toplumların refah düzeyini belirleyen en önemli unsurlardan biri olup, ülkelerin gelişmişlik düzeyini ve vatandaşlarının yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir (Hayran ve Sur, 1997: 11). Sağlık kurumları, bu hizmetlerin sunulmasında merkezi bir rol oynar. Ancak, sağlık hizmetlerinin sunumu, yalnızca tıbbi bilgi ve becerilerle değil, aynı zamanda bu hizmetlerin etkin, verimli ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesiyle de doğrudan ilişkilidir. Sağlık kurumları işletmeciliği, sağlık hizmetlerinin üretiminden tüketimine kadar olan süreçlerin yönetimiyle ilgilenen bir alan olarak, günümüz sağlık sistemlerinin temel yapı taşlarından biridir (Tengilimoğlu ve Yiğit, 2013: 55).

Sağlık kurumları işletmeciliği, tarihsel olarak, sağlık hizmetlerinin ilk kez organize edilmesinden itibaren önemli bir evrim geçirmiştir. Geçmişte hastaneler, genellikle hayır kurumları ya da devletin yönettiği, dar bir odakla faaliyet gösteren kuruluşlar olarak işlev görürken, modern sağlık kurumları, profesyonel yönetim anlayışının ve işletmecilik ilkelerinin etkisiyle daha karmaşık ve geniş kapsamlı yapılar haline gelmiştir. Bu dönüşüm, sadece organizasyonel yapılarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda sağlık hizmetlerinin finansmanı, kalite yönetimi ve hasta memnuniyeti gibi önemli yönleriyle de ilgilidir.

Günümüzde, sağlık kurumları işletmeciliği, daha fazla profesyonellik ve etkinlik gerektiren, hızla değişen ve teknolojik yeniliklerle şekillenen bir alan olmuştur. Dijital sağlık teknolojileri, yapay zeka, uzaktan sağlık (telemedicine) uygulamaları ve daha fazlası, sağlık hizmetlerinin sunumunu dönüştürmekte ve yönetim süreçlerini etkileyen en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Bu teknolojiler ve yeni yönetim yaklaşımları, sağlık kurumlarının finansal yönetimini, hasta bakımını ve organizasyonel verimliliği artırırken, aynı zamanda sağlık sektöründe karşılaşılan zorluklara çözüm üretmeye de olanak tanımaktadır. Ancak sağlık kurumları işletmeciliği, yalnızca teknolojik yenilikler ve yeni yönetim anlayışları ile şekillenen bir alan değildir. Aynı zamanda sağlık sektörünün karşı karşıya olduğu finansal, etik ve sosyal sorumluluk gibi küresel ve yerel boyutları da göz önünde bulundurulmalıdır. Sağlık kurumları, hizmet verdikleri toplumların beklentilerine yanıt verirken, aynı zamanda sürdürülebilirlik, kalite ve erişilebilirlik gibi kritik faktörleri de yönetmek zorundadır.

Bu çalışma, sağlık kurumları işletmeciliğinin tarihsel gelişimini, günümüzdeki uygulamalarını ve gelecekteki olası yönelimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. İlk olarak, sağlık kurumlarının kuruluşundan bugüne kadar olan evrimsel süreci ele alarak, sağlık yönetiminin gelişimindeki temel aşamalar ve sağlık hizmetlerinin sağlanmasında işletmeciliğin rolü analiz edilecektir. Daha sonra, günümüz sağlık kurumları işletmeciliğinin karşılaştığı zorluklar ve fırsatlar üzerinde durulacak, özellikle dijital dönüşüm, hasta odaklı yönetim anlayışı ve finansal stratejilerin önemi vurgulanacaktır. Son olarak, sağlık kurumları işletmeciliğinin geleceği üzerine bir değerlendirme yapılacak ve sağlık hizmetlerinde sürdürülebilirlik, sosyal sorumluluk ve teknolojinin rolü tartışılacaktır. Bu çalışma, sağlık sektöründe çalışan profesyonellere, yöneticilere ve politika yapıcılara sağlık kurumları işletmeciliğinin evrimine dair değerli bilgiler sunmayı ve gelecekteki gelişmelere uyum sağlamak için stratejik bir perspektif geliştirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, sağlık hizmetlerinin daha verimli ve kaliteli bir şekilde sunulması için işletmecilik alanında yapılacak iyileştirmeler konusunda önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır.

Sağlık Kurumları İşletmeciliği Nedir?

Sağlık hizmetleri, bir toplumun refahını doğrudan etkileyen, ekonomik ve sosyal açıdan kritik bir sektördür. Sağlık kurumları ise bu hizmetlerin sunulmasında temel rol oynayan kuruluşlardır. Bu kurumlar, sadece tedavi ve bakım sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda toplumların sağlık ihtiyaçlarını karşılamak, hizmetleri etkili bir şekilde sunmak ve sürdürülebilirlik sağlamak gibi büyük bir sorumluluğa sahiptir. Sağlık kurumları işletmeciliği, bu hizmetlerin organizasyonu ve yönetimi ile ilgili bir disiplindir ve sağlık hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulabilmesi için profesyonel işletme ve yönetim bilgilerini sağlık sektörüne entegre etmeyi amaçlar (Akar ve Özalp, 1998: 26).

Sağlık kurumları işletmeciliği, sanayi devrimiyle birlikte önemli bir dönüşüm geçirmiştir. İlk başlarda, sağlık hizmetleri genellikle ailelerin, dini kuruluşların veya hayır kurumlarının elindeydi ve genellikle tedavi amaçlı olarak düzenlenmişti. Ancak 19. yüzyılın sonlarından itibaren hastaneler, sağlık hizmetlerinin sağlanmasında daha merkezi ve organize bir rol üstlenmeye başlamıştır. Bu dönemde hastanelerin yönetim ve organizasyon yapılarında önemli değişiklikler yaşanmış, sağlık hizmetlerinin profesyonelleşmesi ve kurumsallaşması süreci hızlanmıştır (Can vd., 2001: 199).

20. yüzyılın başlarında sağlık hizmetlerinin daha sistematik ve sanayileşmiş bir hale gelmesiyle birlikte, hastaneler ve sağlık kurumları profesyonel yöneticiler tarafından işletilmeye başlanmış ve sağlık hizmetleri ekonomisi, sağlık finansmanı ve kaynak yönetimi gibi işletmecilik anlayışları gelişmeye başlamıştır. Bugün geldiğimiz noktada ise, sağlık kurumları, büyük ölçekli ve çok sayıda kaynağı yöneten, karmaşık organizasyonlar

haline gelmiştir. Bu süreç, işletmecilikte daha fazla uzmanlık, verimlilik ve sürdürülebilirlik anlayışlarını ön plana çıkarmıştır (Dolgun ve Çiftçi, 2007: 74).

Günümüzde sağlık kurumları işletmeciliği, yalnızca hastaneler ve klinikler ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda geniş bir sağlık hizmetleri yelpazesini kapsamaktadır. Küresel sağlık sektörü, hızlı bir dijital dönüşüm geçiriyor ve sağlık kurumları, teknolojik gelişmeleri ve yenilikçi çözümleri sağlık hizmetlerine entegre etmeye çalışıyor. Elektronik sağlık kayıtları, yapay zekâ, telemedicine (uzaktan sağlık hizmetleri), robotik cerrahi gibi uygulamalar, sağlık kurumlarının yönetimini daha verimli hale getirme potansiyeli taşımaktadır (Hayran ve Sur, 1997: 11).

Bu dönemde, sağlık kurumları işletmeciliği daha çok hasta odaklı yönetim anlayışını benimsemekte ve hizmet kalitesini artırmayı hedeflemektedir. Hasta memnuniyeti, hasta güvenliği, sağlık hizmetlerinin erişilebilirliği ve kalite yönetimi gibi unsurlar, sağlık kurumlarının işletilmesinde kritik öneme sahip hale gelmiştir. Aynı zamanda, sağlık sektörü giderek daha fazla regülasyona tabi olmakta ve politika yapıcılar, bu sektörün verimliliğini ve sürdürülebilirliğini artıracak reformlar üzerinde çalışmalar yapmaktadır (Dolgun ve Çiftçi, 2007: 74).

Finansal yönetim, bütçeleme, maliyet kontrolü, sigorta sistemleri ve sağlık ekonomisi gibi faktörler de sağlık kurumları işletmeciliği kapsamında önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda, sağlık hizmetlerinin finansmanı ve sürdürülebilirliği, birçok ülkenin sağlık politikalarının merkezinde yer almaktadır (Aksayan, 1990: 101).

Sağlık kurumları işletmeciliği, gelecekte daha da dönüşüm geçirecek bir alandır. Teknolojinin hızla gelişmesi ve dijital sağlık uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte, sağlık kurumlarının iş yapış şekilleri de değişecektir. Özellikle yapay zekâ, makine öğrenmesi ve telemedicine gibi alanlarda yapılacak yatırımlar, sağlık hizmetlerinin daha etkin, kişiselleştirilmiş ve erişilebilir hale gelmesine olanak sağlayacaktır. Bu yeni teknolojiler, sağlık hizmetlerinin sunumunda maliyetleri düşürme, verimliliği artırma ve hizmet kalitesini iyileştirme potansiyeline sahiptir (Sur ve Palteki, 2013: 68).

Gelecekte, sağlık kurumları işletmeciliğinde sürdürülebilirlik ve sosyal sorumluluk kavramları da daha önemli bir yer tutacaktır. Çevresel sürdürülebilirlik, sağlık hizmetlerinin daha yeşil ve çevre dostu hale gelmesi, sağlık kurumlarının toplumlara olan sorumluluklarını yerine getirmeleri gibi unsurlar, işletmecilik alanında büyük değişikliklere yol açacaktır. Ayrıca, sağlık hizmetlerine olan erişim ve eşitlik, gelecekteki sağlık politikalarının temel hedeflerinden biri olacaktır (Akar ve Özalp, 1998: 26).

Sonuç olarak, sağlık kurumları işletmeciliği sadece sağlık sektörünün temelini atmakla kalmayıp, aynı zamanda sağlık sistemlerinin verimli, sürdürülebilir ve hasta odaklı bir şekilde yönetilmesini sağlayan kritik bir disiplindir. Bu bitirme projesi, sağlık

kurumları işletmeciliğinin tarihsel gelişiminden, günümüzdeki durumuna ve gelecekteki eğilimlerine kadar geniş bir yelpazede değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır. Çalışma, sağlık sektörü profesyonellerine, sağlık yöneticilerine, politika yapıcılara ve akademisyenlere önemli bilgiler sunmayı ve sağlık kurumlarının daha etkili bir şekilde yönetilmesine yönelik stratejiler geliştirmeyi hedeflemektedir.

Sağlık kurumları işletmeciliği, sağlık hizmetlerinin etkin, verimli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulabilmesi için gerekli yönetim ve işletme süreçlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesiyle ilgilenen bir disiplindir (Sarp, 2014: 97). Sağlık hizmetleri, toplumların sağlığını korumak, iyileştirmek ve tedavi etmek için sunulan önemli bir kamu hizmetidir. Bu hizmetlerin sağlanabilmesi için, yalnızca tıbbi bilgi ve beceriler değil, aynı zamanda etkin bir yönetim anlayışı, kaynakların verimli kullanımı, finansal planlama, kalite yönetimi ve organizasyonel stratejiler de gereklidir. Sağlık kurumları işletmeciliği, sağlık sistemlerinin bu unsurlarını profesyonel bir biçimde yöneten ve koordine eden bir alandır.

Sağlık kurumları, hastaneler, klinikler, sağlık ocakları, rehabilitasyon merkezleri ve daha birçok kuruluşu içerebilir. Bu tür kurumların işletmeciliği, sadece tıbbi hizmetlerin sunulmasından ibaret değildir. Aynı zamanda, kurumun tüm yönetim süreçlerinin verimli bir şekilde yürütülmesi, finansal kaynakların etkili kullanımı, insan kaynakları yönetimi, organizasyonel yapılar, hasta memnuniyeti, hizmet kalitesi, yasal düzenlemelere uyum ve teknoloji entegrasyonu gibi pek çok alanda uzmanlık gerektirir (Sur ve Palteki, 2013: 68).

Sağlık kurumları işletmeciliğinin temel amaçları arasında verimli kaynak kullanımı, hizmet kalitesinin artırılması, erişilebilirlik ve eşitlik, teknolojik yeniliklerin entegrasyonu, hasta odaklılık ile sosyal sorumluluk ve etik değerler yer alırken, bu disiplin kapsamında yönetim ve organizasyon, finansal yönetim, insan kaynakları yönetimi, hizmet tasarımı ve kalite yönetimi, sağlık politikaları ve yasal düzenlemeler gibi çok çeşitli alanları içermekte; sağlık hizmetlerinin en iyi şekilde sunulabilmesi için gerekli olan yönetsel bir disiplin olarak tıbbi bakım, idari yönetim, finansal denetim, teknoloji kullanımı ve insan kaynakları yönetimi gibi pek çok önemli boyutu kapsayan bu alan, günümüzün karmaşık sağlık sistemlerinde etkin bir hizmet sunumu için temel bir gereklilik olup hem bireysel hasta memnuniyetini hem de toplumsal sağlık hedeflerini gözeterek sağlık hizmetlerinin verimli ve kaliteli bir şekilde sunulmasını sağlamakta ve bu nedenle sağlık sektöründeki profesyonellerin ve yöneticilerin kritik kararlar alırken kullanacakları bir kılavuz niteliği taşımaktadır (Ataay, 1998: 338; Efil, 1999: 58; Akar ve Özalp, 2002: 61; Sabuncuoğlu, 2011: 5; Aksayan, 1990: 101).

Sağlık Kurumları İşletmeciliğinin Dünü

Sağlık kurumları işletmeciliği, yalnızca tıbbi hizmetlerin sağlanmasıyla sınırlı kalmayıp, sağlık hizmetlerinin organizasyonu, yönetimi ve denetimiyle ilgili karmaşık bir

alandır (Ataay, 1998: 338). Bu disiplin, zaman içinde önemli bir evrim geçirmiştir ve sağlık kurumlarının gelişim süreci, değişen sağlık politikaları, teknolojik ilerlemeler ve toplumsal ihtiyaçlarla şekillenmiştir. Sağlık kurumlarının işletmeciliğinin tarihsel gelişimini anlamak, bu alanın ne denli dinamik ve çok boyutlu bir süreç olduğunu gözler önüne serer (Çelik, 2011: 78).

Antik dönem ve Orta Çağ'da sağlık hizmetlerinin sunumu, ilk kez antik toplumlarda başlamıştır (Akar ve Özalp, 2002: 61). MÖ 3000 yıllarına kadar uzanan Mezopotamya ve Mısır gibi eski uygarlıklarda hastalıklar genellikle dini ya da manevi sebeplere bağlanıyor ve tedavi süreçleri rahipler veya halk hekimleri tarafından yönetiliyordu. Bu dönemde sağlık hizmetlerinin organizasyonu oldukça ilkel olup, modern işletmecilik anlayışından çok uzak bir yapıya sahipti (Aldemir vd., 2002: 73-77). Antik Yunan'da ise sağlık hizmetleri ilk defa daha sistematik bir şekilde ele alınmaya başlanmış, Hipokrat'ın öğretileriyle sağlık profesyonelliği bir adım daha ileri gitmiştir. Ancak bu dönemde de sağlık hizmetlerinin yönetimi, genellikle doktorların bireysel girişimlerine ve toplumsal bir ihtiyaçtan çok bireysel çözümlemelere dayanıyordu (Çelik, 2011: 78). Orta Çağ boyunca hastaneler, genellikle dini kurumlar tarafından işletiliyordu. Hastalıklar çoğunlukla tanrı tarafından bir ceza olarak kabul edilmekteydi ve tedavi yöntemleri dini inançlarla sıkı sıkıya bağlıydı. Bu dönemde sağlık kurumları, bakım hizmetleri sunan basit yapılar olarak varlıklarını sürdürüyordu, ancak organizasyonel yapılar oldukça sınırlıydı (Hayran ve Özbek, 2017: 85). 18. ve 19. yüzyıllarda, Sanayi Devrimi ile birlikte sağlık hizmetlerinin sunulmasında önemli değişiklikler yaşanmaya başlamıştır. 18. yüzyılda, özellikle Avrupa'da sağlık sistemlerinde ilk büyük dönüşüm gözlemlenmiştir. Bu dönemde hastaneler daha profesyonel bir şekilde organize edilmeye başlanmış ve tıbbi hizmetlerin yanı sıra bakım hizmetlerinin de önemi artmıştır. Artık hastalar, sağlık hizmetlerinin sunulduğu yerlerde tedavi edilmeye başlanmış, hastaneler toplumsal bir işlev üstlenmeye başlamıştır (Kavuncubaşı, 2000: 66). 19. yüzyılın ortalarında sağlık kurumları işletmeciliği anlayışı hızla gelişmiştir. Florence Nightingale'ın hemşirelik alanındaki reformları, sağlık kurumlarında hijyen standartlarının yükseltilmesi ve organizasyonel yapının daha verimli hale gelmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu dönemde sağlık kurumlarının yönetimi, profesyonel yöneticiler tarafından yapılmaya başlanmış ve tıbbi bakım dışında idari süreçler de profesyonelleşmiştir (Kaya, 2005: 91). Bu dönemin en önemli gelişmelerinden biri, hastane yönetiminde işletme prensiplerinin uygulanmaya başlanmasıdır. Yönetim, finansal kaynakların etkin kullanımı, personel yönetimi ve hizmet kalitesi gibi unsurların ön plana çıkmasıyla birlikte modern sağlık kurumlarının temelleri atılmaya başlanmıştır. Bu dönemde sağlık kurumları daha büyük bir organizasyon yapısına kavuşmuş ve sağlık hizmetlerinin tıbbi boyutunun yanı sıra ekonomik ve idari boyutları da önem kazanmıştır (Şengün, 2010: 67). 18. yüzyılda sağlık kurumları işletmeciliği ciddi bir dönüşüm yaşamıştır. Bu dönemde sağlık hizmetleri, sanayileşmiş

toplumlarda daha organize bir hale gelmiştir (Sabuncuoğlu, 2011: 5). Hastaneler, sağlık yönetiminde daha profesyonel yaklaşımlar benimsemiş, yönetim, finansman ve organizasyonel yapılar, tıbbî hizmetlerin etkin bir şekilde sunulabilmesi için optimize edilmiştir (Kavuncubaşı, 2000: 66). İlk kez bu dönemde sağlık ekonomisi ve sağlık finansmanı gibi kavramlar önem kazanmaya başlamıştır. Hastaneler, tıbbî hizmetleri sunarken aynı zamanda maliyetleri de kontrol etmeye çalışmış, kamu ve özel sektör arasındaki iş birlikleri artmıştır. Sağlık kurumları, çeşitli finansman modelleri (sigorta sistemleri, devlet destekleri, özel sektör yatırımları vb.) ile desteklenmiş, yönetim süreçleri daha sistematik hale gelmiştir (Şengün, 2010: 67). Ayrıca, tıbbi teknolojilerdeki gelişmeler, sağlık kurumlarının organizasyonlarını yeniden şekillendirmiştir. X-ışını cihazları, laboratuvarlar, ameliyat robotları ve diğer tıbbi cihazlar, sağlık kurumlarının işleyişini hızlandırmış ve sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmıştır. Sağlık hizmetlerinin organizasyonu, bu yeni teknolojilere entegre edilerek daha verimli bir hale gelmiştir. 18. yüzyılda sağlık kurumları işletmeciliği, dijital teknolojilerin hızla gelişmesiyle birlikte daha da karmaşık ve dinamik bir yapıya bürünmüştür. Elektronik sağlık kayıtları (EHR), telemedicine (uzaktan sağlık hizmetleri), yapay zeka ve robotik cerrahi gibi yenilikçi teknolojiler, sağlık kurumlarının işleyişinde önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Bu teknolojiler hem hasta bakımını iyileştirmiş hem de sağlık kurumlarının verimliliğini artırmıştır. Sağlık hizmetlerinin sunumunda hasta odaklılık anlayışı öne çıkmış, sağlık turizmi gibi yeni alanlar ortaya çıkmıştır. Küresel sağlık politikaları da sağlık kurumları işletmeciliği üzerinde etkili olmaya başlamıştır. Çeşitli ülkelerde sağlık politikalarındaki reformlar, sigorta sistemlerinin gelişimi ve kamu sağlık harcamalarının artması, sağlık kurumları yönetiminin dinamiklerini değiştirmiştir. Dijital dönüşüm ve küreselleşme, sağlık kurumlarının daha etkili ve erişilebilir hale gelmesini sağlamıştır. Ancak bu değişim aynı zamanda sağlık sistemleri için yeni zorlukları da beraberinde getirmiştir. Yeni yönetim yaklaşımları, sağlık kurumlarını daha esnek ve hızlı yanıt verebilir hale getirmeyi hedeflemektedir. Bu dönemde, sağlık sektöründe kalite, sürdürülebilirlik ve dijital sağlık yönetimi gibi kavramlar daha fazla önem kazanmaktadır.

Sağlık kurumları işletmeciliği, tarihsel süreç içinde büyük bir dönüşüm geçirmiştir. İlk başlarda basit ve yerel sağlık hizmetlerinin sunumu, zamanla karmaşık ve profesyonel bir organizasyona dönüşmüş, yönetsel yaklaşımlar, finansal düzenlemeler ve teknolojik yeniliklerle şekillenmiştir. 20. yüzyılda modern sağlık kurumları işletmeciliği temelleri atılırken, 21. yüzyıl dijital dönüşümle birlikte sağlık hizmetlerinin sunumunda önemli değişikliklere yol açmıştır. Bugün, sağlık kurumları işletmeciliği, sadece sağlık hizmetlerinin sunulmasıyla sınırlı kalmayıp, sağlık ekonomisi, politika yapımı, teknoloji entegrasyonu ve sürdürülebilirlik gibi unsurları içeren çok boyutlu bir alandır.

Sağlık Kurumları İşletmeciliğinin Bugünü

Günümüz sağlık sektörü, küresel sağlık krizleri, hızlı teknolojik değişim, demografik yapılar ve sağlık politikalarındaki reformlar gibi bir dizi faktörün etkisi altında sürekli bir evrim içerisinde. Bu değişimlerin merkezinde ise sağlık kurumları işletmeciliği yer almaktadır. Sağlık kurumları, yalnızca tıbbi hizmetlerin sağlanmasında değil, aynı zamanda kaynak yönetimi, hizmet kalitesi, finansal sürdürülebilirlik ve hasta memnuniyetinin artırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. 21. yüzyılda sağlık kurumları işletmeciliği, teknolojinin entegrasyonu, hasta odaklı yönetim anlayışının ön planda olması ve sağlık hizmetlerinin finansal yönetimi gibi unsurlar etrafında şekillenmiştir.

Günümüzde sağlık kurumları işletmeciliği, hızlı teknolojik değişimler, artan hasta talepleri, sağlık hizmetlerinin finansal yönetimi ve sürdürülebilirlik gibi dinamiklerle şekillenmektedir. Dijitalleşme ve hasta odaklı yönetim anlayışı, sağlık sektörünü dönüştürmekte ve sağlık hizmetlerinin sunumunda daha yüksek kalite standartlarına ulaşmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda, finansal sürdürülebilirlik, kaynak yönetimi, sağlık politikaları ve insan kaynakları yönetimi gibi alanlar, sağlık kurumları işletmeciliğinin bugünkü yapısının temel unsurlarıdır. Sağlık kurumları işletmeciliği, sadece tıbbi bir alan olmaktan çıkmış ve disiplinler arası bir yaklaşım gerektiren bir alan haline gelmiştir. Sağlık hizmetlerinin daha verimli ve erişilebilir bir şekilde sunulması için işletmecilik stratejilerinin geliştirilmesi, sağlık kurumlarının gelecekteki başarısını şekillendirecek önemli faktörlerden biri olacaktır.

Bugün sağlık kurumları, dijital teknolojilerin hızla entegre edildiği bir döneme girmektedir. Elektronik sağlık kayıtları (EHR), yapay zeka, robotik cerrahi, uzaktan sağlık hizmetleri (telemedicine), veri analitiği ve mobil sağlık uygulamaları, sağlık hizmetlerinin verimliliğini artıran, hastaların tedavi süreçlerini hızlandıran ve klinik karar destek sistemlerini iyileştiren teknolojilerdir. Bu teknolojiler, sağlık kurumları işletmeciliği alanında önemli değişikliklere yol açmış ve sağlık hizmetlerinin kalitesini, erişilebilirliğini ve sürdürülebilirliğini artırmıştır (Baysal ve Tekarslan, 1996: 115). Özellikle telemedicine uygulamaları, coğrafi sınırlamaları ortadan kaldırarak, sağlık hizmetlerine erişimin zor olduğu bölgelerde önemli bir çözüm sunmaktadır. Pandemi süreci, uzaktan sağlık hizmetlerinin gerekliliğini bir kez daha gözler önüne sermiş ve bu uygulamalar, yalnızca kırsal alanlarda değil, şehirlerde de hızla yaygınlaşmıştır. Ayrıca, yapay zekâ ve makine öğrenimi teknolojileri, tanı süreçlerini hızlandırırken aynı zamanda sağlık profesyonellerine klinik kararlar konusunda destek sağlamaktadır.

Bugün sağlık kurumları işletmeciliğinin en önemli dinamiklerinden biri, hasta odaklı yönetim anlayışıdır. Sağlık hizmetlerinin başarısı yalnızca tedavi süreçlerinin

etkinliğine değil, aynı zamanda hastaların deneyimlerine ve memnuniyetine de bağlıdır. Hastaların sağlığına odaklanmanın yanı sıra, onların ihtiyaçlarına uygun, kişiselleştirilmiş ve kaliteli hizmet sunulması giderek daha büyük bir öneme sahip olmaktadır (Baysal ve Tekarslan, 1996: 115). Sağlık kurumları, hasta memnuniyetini artırmak için süreçlerini sürekli olarak gözden geçirmekte ve hizmet kalitesini iyileştirmek adına çeşitli stratejiler geliştirmektedir. Hasta güvenliği, hizmet kalitesi ölçütleri ve sürekli iyileştirme (CQI) gibi kavramlar, sağlık kurumlarının işletmeciliği içinde kritik rol oynamaktadır. Bugün sağlık kurumları, kalite yönetim sistemleri (ISO, JCI gibi) ve akreditasyon süreçleri ile daha kaliteli hizmetler sunmayı hedeflemektedir (Finnigan, 1997: 48). Ayrıca, hasta odaklılık sadece tedavi sürecini değil, hastaların süreçler hakkında bilgilendirilmesi, onların sağlık ihtiyaçlarını anlamaya yönelik bireysel bakım planlarının oluşturulması ve hasta haklarının korunması gibi birçok boyutu kapsamaktadır. Bu bağlamda sağlık kurumları, sadece tıbbi sonuçları değil, aynı zamanda hasta deneyimini de iyileştirmek için çalışmaktadır (Gürbüz, 2002: 12).

Sağlık kurumları işletmeciliğinin bugünü, sağlık hizmetlerinin finansal sürdürülebilirliğini sağlamak için etkili mali yönetim stratejilerine odaklanmaktadır. Sağlık ekonomisi, sağlık hizmetlerinin finansmanı, sağlık sigortası sistemleri ve kamu-özel sektör işbirlikleri gibi unsurlar üzerinden şekillenmektedir. Sağlık sektöründeki büyüme, maliyetlerin artması ve sağlık hizmetlerine olan talebin yükselmesi gibi faktörler, bu kurumları maliyet etkin yönetim stratejileri geliştirmeye zorlamaktadır (Hayran, 2019: 44). Bütçeleme, maliyet kontrolü, finansal raporlama ve kaynak dağıtımı gibi konular, sağlık kurumlarının yönetim süreçlerinde önemli yer tutmaktadır. Özellikle sağlık sigortası ve kamu destekli sağlık finansmanı sistemleri, sağlık hizmetlerinin erişilebilirliğini sağlamak ve hastaların tedavi giderlerini karşılamak adına kritik bir rol oynamaktadır. Ayrıca, sağlık kurumları, bu finansal kaynakları verimli bir şekilde kullanarak, maliyetleri azaltmaya ve kaliteli hizmet sunmaya yönelik stratejiler geliştirmektedir (Şimşek, 2002: 312). Finansal yönetim süreçlerinde verimlilik sağlamak, hizmet maliyetlerini azaltmak ve aynı zamanda kaliteli sağlık hizmetlerini sunmak sağlık kurumları için bir denge meselesi haline gelmiştir. Bu bağlamda, sağlık kurumlarının işletmeciliği sadece bir gelir-gider dengesi oluşturmakla kalmayıp, aynı zamanda sürdürülebilir büyümeyi hedefleyen stratejiler geliştirmeyi gerektirmektedir (Hayran, 2019: 44).

Sağlık kurumları işletmeciliği, devletin sağlık politikaları, sağlık regülasyonları ve uluslararası sağlık standartları tarafından şekillendirilen bir alandır. Dünyanın farklı bölgelerinde sağlık politikaları, farklı finansman modellerine, hizmet sunum şekillerine ve sağlık sistemlerine göre değişiklik göstermektedir. Bu nedenle, sağlık kurumları, her ülkenin sağlık yasalarına ve regülasyonlarına uygun olarak faaliyet göstermelidir (Witzel, 2012: 98). Özellikle sağlık kurumları için önemli bir düzenleyici çerçeve oluşturan

akreditasyon süreçleri, ulusal ve uluslararası sağlık standartlarının uygulanması, sağlık hizmetlerinin kalitesini yükseltme açısından büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca, sağlık sektörü ile ilgili düzenlemeler, çevresel sürdürülebilirlik, hasta hakları, sağlık güvenliği ve etik değerler gibi konuları da kapsamaktadır (Can vd., 2001: 199). Bu düzenlemeler, sağlık kurumlarının operasyonel süreçlerini denetleyerek, sağlık hizmetlerinin kalitesini ve erişilebilirliğini artırmayı amaçlamaktadır (Aldemir vd., 2002: 73-77).

Sağlık kurumları işletmeciliği, etkin bir insan kaynakları yönetimi gerektirir. Sağlık profesyonelleri, sağlık kurumlarının başarısında en kritik unsurlardan biridir. Bu nedenle, sağlık kurumlarında çalışan doktorlar, hemşireler, teknisyenler ve idari personelin doğru bir şekilde seçilmesi, eğitilmesi, motivasyonu ve yönetilmesi oldukça önemlidir (Ak, 2001: 23). Sağlık yöneticileri, yalnızca organizasyonel süreçleri değil, aynı zamanda çalışanların verimliliğini artırmak, iş gücü planlaması yapmak ve iş gücü eğitimi sağlamak gibi sorumluluklara da sahiptir. Etkin liderlik, çalışan memnuniyeti ve organizasyonel kültür, sağlık kurumlarında başarıyı artıran unsurlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle, sağlık kurumları işletmeciliği, sadece hastalar için değil, çalışanlar için de bir destek ve gelişim alanı yaratmayı hedeflemektedir.

Gelecekte Sağlık Kurumları İşletmeciliği

Sağlık sektöründeki dönüşüm, yalnızca mevcut sağlık kurumlarının işleyişini değil, gelecekteki sağlık hizmetlerinin sunulma biçimini de derinden etkileyecek bir dizi dinamikten şekillenmektedir (Benli ve Özalp, 1996: 64). Gelişen teknolojiler, değişen demografik yapılar, hastalık profilindeki değişiklikler, ekonomik zorluklar ve küresel sağlık tehditleri, sağlık kurumları işletmeciliği açısından yeni fırsatlar ve zorluklar doğurmaktadır. Bu bağlamda, gelecekte sağlık kurumlarının nasıl yönetileceği, hangi stratejilerin benimsenmesi gerektiği ve hangi yenilikçi çözümlerin sağlık sektörü tarafından benimsenmesi gerektiği konuları büyük bir önem taşımaktadır (Ak, 2001: 23).

Gelecekte sağlık kurumları işletmeciliği, hızla değişen teknolojiler, toplumsal ihtiyaçlar ve küresel sağlık tehditlerine yanıt veren dinamik bir yapı içerisinde şekillenecektir. Dijitalleşme, hasta odaklılık, sürdürülebilirlik, sağlık finansmanı ve kriz yönetimi gibi ana unsurlar, sağlık kurumlarının gelecekteki yönetim anlayışlarını belirleyecek ve bu alandaki profesyonellerin daha karmaşık ve zorlu bir ortamda faaliyet göstermelerine yol açacaktır. Sağlık kurumları işletmeciliği, yalnızca sağlık hizmetlerinin sunumunu değil, aynı zamanda toplum sağlığının iyileştirilmesi, eşitliğin sağlanması ve küresel sağlık krizlerine karşı hazırlıklı olunması konularında da önemli bir sorumluluk üstlenecektir. Gelecekte sağlık kurumları, daha etkili, erişilebilir, sürdürülebilir ve teknolojik olarak donanımlı bir yapı içerisinde faaliyet gösterecek ve bu yapının işletmeciliği, sağlık sektörü profesyonelleri için yeni fırsatlar ve zorluklar doğuracaktır.

Gelecekte sağlık kurumları işletmeciliği, dijitalleşmenin daha da derinleştiği bir dönemi işaret etmektedir. Yapay zekâ (AI), makine öğrenimi, veri analitiği ve blok zinciri gibi teknolojiler, sağlık hizmetlerinin sunumunda köklü değişikliklere yol açacak gibi görünmektedir. Bu teknolojiler, sağlık kurumlarının operasyonel verimliliklerini artırarak, kaynak kullanımını optimize edecek ve tedavi süreçlerini hızlandıracaktır. Yapay zekâ ve makine öğrenimi, tanı süreçlerini çok daha hızlı ve doğru hale getirebilir, bu da özellikle kanser, kardiyovasküler hastalıklar ve nörolojik bozukluklar gibi karmaşık hastalıkların tedavisinde önemli bir yenilik yaratabilir. Veri analitiği, sağlık verilerinin işlenmesi ve yorumlanmasında devrimsel değişikliklere yol açacak; bununla birlikte, büyük veri setlerinin analiz edilmesi, klinik karar destek sistemlerinin gelişmesini hızlandıracaktır. Bu teknolojiler sayesinde, sağlık kurumları, daha kişiselleştirilmiş, hızlı ve etkili tedavi planları geliştirebilecektir. Uzaktan sağlık (telemedicine) uygulamaları da gelecekte önemli bir rol oynayacaktır. Özellikle coğrafi engelleri aşarak, kırsal ve ulaşılması zor bölgelerde sağlık hizmetlerine erişimi artıracak bu teknolojiler, aynı zamanda hastaların evlerinden ya da başka yerlerden sağlık hizmeti alabilmelerine olanak tanıyacaktır. Pandemi döneminde hızla benimsenen uzaktan sağlık uygulamaları, gelecekte sağlık kurumlarının işleyişinin ayrılmaz bir parçası olacak gibi görünmektedir (Benli ve Özalp, 1996: 64).

Gelecekte sağlık kurumları işletmeciliği, hasta odaklı yönetim anlayışının daha da derinleştiği bir dönemi işaret etmektedir. Kişiselleştirilmiş sağlık, bireylerin genetik, çevresel ve yaşam tarzı faktörlerini göz önünde bulundurarak, her bir hasta için en uygun tedavi yönteminin belirlenmesini sağlayacaktır. Bu alanda yapılacak yenilikler, tedavi süreçlerinin yanı sıra hastaların bakım süreçlerini de kişiye özel hale getirecektir (Küskü, 2001: 14). Genetik testler, biyomarkörler ve hastaların yaşam tarzı verileri gibi unsurlar, sağlık hizmetlerini daha doğru ve etkili bir şekilde yönlendirebilmek için kullanılacaktır. Bu, özellikle kronik hastalıklar ve genetik yatkınlık taşıyan bireyler için büyük bir avantaj sağlayacaktır. Kişiselleştirilmiş sağlık yaklaşımı, tedaviye uyum oranını artıracak, hastaların tedavi süreçlerine katılımını teşvik edecek ve daha sağlıklı toplumlar yaratacaktır. Ayrıca, hasta memnuniyetinin artırılması adına, deneyim yönetimi daha stratejik bir hale gelecektir. Gelecekte, sağlık kurumları, hasta odaklılık anlayışını yalnızca tedavi süreçleriyle sınırlı tutmayacak, hasta deneyimini tüm süreçlere yayarak, daha yüksek bir memnuniyet oranı yakalamayı hedefleyecektir.

Gelecekte sağlık kurumları, yalnızca ekonomik ve klinik hedefleri değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal sorumluluklarını da göz önünde bulunduran bir yaklaşımla faaliyet göstereceklerdir. Sürdürülebilirlik kavramı, sağlık kurumları işletmeciliğinde önemli bir rol oynayacaktır. Sağlık kurumları, çevreye olan etkilerini azaltmak, enerji verimliliği sağlamak ve doğal kaynakları daha etkin kullanmak için çeşitli stratejiler

geliştireceklerdir. Ayrıca, sağlık kurumlarının etik değerler ve toplumsal sorumlulukları, gelecekteki yönetim anlayışlarında önemli bir yer tutacaktır. Sağlık hizmetleri, daha fazla eşitlikçi, erişilebilir ve adil bir şekilde sunulmalıdır. Sağlık sistemlerinde gelir eşitsizlikleri, toplumlar arası sağlık farkları gibi sorunlar, gelecekte daha fazla tartışılacak ve çözümler geliştirilecektir. Sağlık kurumları, sosyal sorumluluk projeleri ve toplumsal sağlığı iyileştirmeye yönelik stratejilerle daha güçlü bir rol üstleneceklerdir.

Sağlık kurumlarının finansal sürdürülebilirliği, gelecekteki en büyük zorluklardan biri olmaya devam edecektir. Artan sağlık harcamaları, yaşlanan nüfus, yükselen tedavi maliyetleri ve sağlık sigortası sistemlerindeki değişiklikler, sağlık kurumlarının finansman modellerini daha esnek hale getirmeyi gerektirecektir. Kamu-özel sektör iş birlikleri, gelecekte sağlık kurumlarının finansman yapısında önemli bir yer tutacaktır. Özellikle özel sektör yatırımları, sağlık kurumlarının altyapılarını iyileştirme, yeni teknolojileri entegre etme ve hizmet kalitesini artırma konusunda kritik bir rol oynayacaktır. Ayrıca, sağlık sigortası sistemlerinin yeniden yapılandırılması, sağlık kurumlarının daha etkili bir şekilde finansman sağlamalarını mümkün kılacaktır. Sağlık ekonomisi alanındaki gelişmeler, daha sürdürülebilir sağlık finansman sistemlerinin yaratılmasını teşvik edecektir. Bu, sadece sağlık kurumları için değil, aynı zamanda toplumlar için de uzun vadeli faydalar sağlayacaktır.

Son yıllarda yaşanan pandemiler ve küresel sağlık tehditleri, sağlık sistemlerinin daha dayanıklı ve kriz yönetimine hazırlıklı olmasını zorunlu kılmıştır. Gelecekte sağlık kurumları, pandemi yönetimi, enfeksiyon kontrolü ve kapsamlı kriz yönetimi alanlarında daha sağlam altyapılar kurmak zorunda kalacaktır. Ayrıca, sağlık kurumları sadece yerel değil, küresel düzeyde de işbirlikleri geliştirerek, olası pandemilere ve küresel sağlık krizlerine hızlı ve etkili yanıt verebilecek kapasitede olacaklardır. Sağlık krizlerinin yönetilmesi için sağlık kurumları, sadece tıbbi müdahale kapasitesini değil, aynı zamanda lojistik, insan kaynakları yönetimi ve psikolojik destek gibi alanlarda da hazırlıklı olmalıdır. Bu bağlamda, gelecekte sağlık kurumları işletmeciliği, daha esnek, hızlı ve global krizlere karşı dirençli yapılar oluşturmayı hedefleyecektir.

Sonuç

Bu çalışma, sağlık kurumları işletmeciliğinin tarihsel gelişimini, mevcut durumunu ve gelecekteki yönelimlerini ele alarak, sağlık sektörü profesyonelleri ve politika yapımcılar için stratejik bir rehber sunmayı amaçlamıştır. Sağlık kurumları işletmeciliği, sağlık hizmetlerinin sunumu kadar, bu hizmetlerin sürdürülebilir ve verimli bir şekilde yönetilmesi noktasında kritik bir rol oynamaktadır. Bitirme projesinin ana hatlarıyla ele aldığı üç temel dönem—dün, bugün ve gelecek—sağlık işletmeciliğinin evrimine dair önemli bulgular ortaya koymaktadır.

Sağlık kurumları işletmeciliğinin geçmişi, sağlık hizmetlerinin sistemli bir şekilde sunulmasından önceki dönemlere, yani hastanelerin ve sağlık kurumlarının ilk kurulduğu yıllara kadar uzanmaktadır. İlk sağlık kurumları, dini ve hayır kurumları tarafından yönetilen yapılar, zamanla modern sağlık hizmeti anlayışının gelişmesiyle birlikte bu kurumların işletme yapıları da değişmiştir. Özellikle 20. yüzyılda, sağlık hizmetlerinin profesyonelleşmesi, yöneticilerin yönetsel becerilerinin önem kazanması, sağlık işletmeciliği anlayışının temellerini atmıştır. Bu süreçte sağlık kurumları hem sosyal hizmet anlayışıyla hem de işletme odaklı bir yönetim modeliyle varlık göstermeye başlamıştır.

Günümüzde sağlık kurumları işletmeciliği, hızla değişen bir ortamda faaliyet göstermektedir. Küreselleşme, demografik değişiklikler, artan sağlık harcamaları ve yeni sağlık tehditleri, sağlık kurumlarını daha esnek, daha verimli ve daha inovatif bir yapıya bürünmeye zorlamaktadır. Teknolojik yenilikler, özellikle dijitalleşme, yapay zeka, ve uzaktan sağlık hizmetleri, sağlık kurumlarının işleyişini ve hastalarla olan etkileşimini yeniden şekillendirmektedir. Bu teknolojiler sayesinde sağlık hizmetlerinin kalitesi artmakta, ancak aynı zamanda sağlık kurumlarının yönetimi daha karmaşık hale gelmektedir.

Bugünün sağlık kurumları, hastaların sağlık deneyimlerini iyileştirmeye odaklanırken, aynı zamanda finansal sürdürülebilirlik, kalite yönetimi ve etkin kaynak kullanımı gibi meselelerle de ilgilenmektedir. Sağlık sektöründeki dijital dönüşüm, sadece hizmetlerin hızını ve doğruluğunu artırmakla kalmayıp, aynı zamanda operasyonel maliyetlerin düşürülmesine de yardımcı olmaktadır. Ancak, bu dönüşümle birlikte ortaya çıkan veri güvenliği, etik ve gizlilik gibi zorluklar da göz önünde bulundurulmalıdır.

Gelecekte, sağlık kurumları işletmeciliği büyük bir değişim sürecinden geçecektir. Yapay zeka, makine öğrenimi, büyük veri ve blok zinciri gibi teknolojiler, sağlık hizmetlerinin sunumunda daha merkezi bir rol oynayacak ve sağlık kurumlarının operasyonel verimliliğini önemli ölçüde artıracaktır. Bu gelişmeler, daha doğru tanıların koyulmasına, daha hızlı tedavi süreçlerinin yürütülmesine ve hastaların bakım süreçlerinin kişiselleştirilmesine olanak tanıyacaktır. Telemedicine ve uzaktan sağlık hizmetleri gibi dijital uygulamalar, sağlık hizmetlerine erişimi artırarak, sağlık kurumlarının sınırlarını aşmalarına imkan verecektir.

Bununla birlikte, gelecekte sağlık kurumlarının karşılaşacağı en önemli zorluklardan biri, sürekli değişen sağlık politikaları ve finansal sürdürülebilirlik olacaktır. Sağlık finansmanı konusunda daha yenilikçi ve esnek çözümler geliştirilmesi gerekecektir. Ayrıca, sosyal sorumluluk ve etik değerlerin ön plana çıktığı bir sağlık anlayışı

benimsenerek, sağlık kurumlarının toplum sağlığını iyileştirmek adına daha etkili stratejiler geliştirmeleri beklenmektedir.

Sağlık kurumlarının gelecekteki başarısı, yalnızca finansal ve operasyonel verimlilik ile ölçülmemeli, aynı zamanda çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik açısından da değerlendirilmelidir. Çevresel sürdürülebilirlik; enerji verimliliği, atık yönetimi ve doğal kaynakların korunması gibi unsurlar, sağlık kurumlarının gelecekteki yönetim anlayışında önemli bir yer tutacaktır. Ayrıca, sosyal sürdürülebilirlik kapsamında, sağlık hizmetlerinin daha erişilebilir, eşitlikçi ve kapsayıcı olması sağlanmalıdır. Toplum sağlığının iyileştirilmesi, sağlık eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve kırılgan gruplara yönelik hizmetlerin artırılması gibi konular, sürdürülebilir sağlık işletmeciliğinin önemli hedefleri arasında yer alacaktır.

Sağlık kurumları işletmeciliği, geçmişten günümüze büyük bir evrim geçirmiştir. Bugün, sağlık hizmetlerinin sunumu sadece bir sağlık profesyonelinin sorumluluğu olmaktan çıkmış, işletme anlayışıyla yönetilen büyük bir sektöre dönüşmüştür. Gelecekte, sağlık kurumları, teknolojik yeniliklerle birlikte daha verimli, daha erişilebilir ve sürdürülebilir bir sağlık hizmeti sunmak zorunda kalacaktır.

Sonuç olarak bu çalışmada ortaya konan bulgular, sağlık işletmeciliğinin dinamik yapısını ve gelecekteki gelişim alanlarını kapsamlı bir şekilde ele almayı amaçlamış olup, sağlık sektöründe faaliyet gösteren profesyonellerin ve politika yapımcıların stratejik kararlarını şekillendirmelerine katkı sağlamayı hedeflemiştir. Gelecekte sağlık işletmeciliği daha entegre, daha dijitalleşmiş ve toplumsal sorumluluk taşıyan bir yapıya dönüşecektir. Bu dönüşüm, yalnızca sağlık kurumlarını değil, sağlık sisteminin tüm paydaşlarını etkileyerek, daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir toplum yaratma yolunda önemli adımlar atılmasına olanak sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ak, B. (2001). 21. yüzyılda sağlık hizmetlerine stratejik bir bakış. *Standard Ekonomik ve Teknik Dergisi*, 472, 23.
- Akar, Ç. ve Özalp, H. (1998). *Sağlık hizmetlerinde ve işletmelerinde yönetim*. Somgür Yayınları.
- Akar, Ç. ve Özalp, H. (2002). *Sağlık hizmetlerinde yönetim (Sağlık meslek liseleri ders kitabı)*. Somgür Yayınları.
- Aksayan, S. (1990). *Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinde çalışan hemşirelerin iş doyumunu etkenlerinin irdelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Aldemir, C., Ataol, A. ve Budak, G. (2002). *İnsan kaynakları yönetimi*. Fakülteler Kitabevi.
- Ataay, İ. D. (1998). İş değerleme. İçinde *İnsan kaynakları yönetimi* (syf. 338). İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları.
- Baysal, A. C. ve Tekarslan, E. (1996). *İşletmeciler için davranış bilimleri*. Avcıol Basım.
- Benli, D. ve Özalp, H. (1996). *Sağlık hizmetlerinde yönetim ders kitabı*. Somgür Yayınları.
- Can, H., Akgün, A. ve Kavuncubaşı, Ş. (2001). *Kamu ve özel kesimde insan kaynakları yönetimi*. Siyasal Kitabevi.
- Çelik, Y. (2011). *Sağlık ekonomisi*. Siyasal Kitabevi.
- Dolgun, U. ve Çiftçi, B. (2007). *İnsan kaynakları yönetimi*. Ekin Kitabevi.
- Efil, İ. (1999). *Toplam kalite yönetimi ve ISO 9000 kalite güvence sistemi*. Alfa Yayınları.
- Finnigan, J. (1997). *Doğru işe doğru eleman* (M. Kılıç, Çev.). Rota Yayınları.
- Gürbüz, G. Ö. (2002). *Personel araştırmaları ve işgören seçme süreci*. Literatür Yayınları.
- Hayran, O. (2016). *Kanıtı dayalı insan odaklı sağlık yönetimi*. Yüce Yayın.
- Hayran, O. ve Özbek, H. (2017). *Sağlık bilimlerinde araştırma ve istatistik yöntemler* (2. bs.). Nobel Tıp Kitabevi.
- Hayran, O. ve Sur, H. (1997). *Hastane yöneticiliği*. Nobel Tıp Kitabevi.
- Kavuncubaşı, Ş. (2000). *Hastane ve sağlık kurumları yönetimi*. Siyasal Kitabevi.
- Kaya, S. (2005). *Sağlık hizmetlerinde sürekli kalite iyileştirme*. Pelikan Tıp ve Teknik Kitapçılık.
- Küskü, F. (2001). *İnsan kaynakları yönetimi*. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı.
- Sabuncuoğlu, Z. (2011). *İnsan kaynakları yönetimi*. Seçkin Yayıncılık.
- Sarp, N. (2014). *Toplam kalite yönetimi uygulamaları*. Siyasal Kitabevi.
- Sur, H. (2013). *İnsan kaynakları yönetimi: Hastane yönetimi*. Nobel Tıp Kitabevi.
- Sur, H. (2016). Dünyada ve ülkemizde sağlık mesleklerinin geleceği. *Sağlıkta Düşünce ve Tıp Kültürü Dergisi*, 39, 58-61.
- Sur, H. ve Palteki, T. (2013). *Hastane yönetimi*. Nobel Tıp Kitabevleri.
- Şengün, H. (2010). *Özel hastanelerin kuruluşunda görev pozisyonlarının belirlenmesi, İstanbul il'indeki özel hastanelerin örgütlenmesine yönelik bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek, M. Ş. (2002). *İşletme bilimlerine giriş*. Güney Ofset.
- Tengilimoğlu, D. ve Yiğit, V. (2013). *Sağlık işletmelerinde malzeme ve tedarik zinciri yönetimi*. Nobel Yayınevi.
- Witzel, M. (2012). *A history of management thought*. Routledge.

“COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” beyanları:

Etik Kurul Belgesi:	Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.
Çıkar Çatışması Beyanı:	Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazar/ların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek:	Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.
Destek ve Teşekkür Beyanı:	
Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi:	Dış-bağımsız
<i>The following statements are made in the framework of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors":</i>	
Ethics Committee Approval:	Ethics committee approval is not required for this article.
Declaration of Conflicting Interests:	No conflicts of interest were reported for this article.
Financial Support:	It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase.
Statement of Support and Acknowledgment:	
Double-Blind Peer Review:	External-independent